

XXX. Accedit alia notanda differentia inter velle creatum & increatum: nã velle creati est totum natura sua ordinatum ad obiectum, à quo sumit spem, & id non potest esse talis actus in potentia quin actu inclinatur ad tale obiectum, & non per modum potentie, sed per modum actus, & ideo necessario constituitur volentem, vel nolentem tale obiectum: velle autem increatum nullam spem sumit ab obiectis creatis, neque habet realem habitudinem ad illa, sed eminentissimam, & absolutissimam modo illa attingit, quã Deus illa vult: & ideo, licet illud velle suum totam suam entitatem necessario sit, non tamen necessario attingit talia extrinseca, seu secundaria obiecta, & cùm ea liberè attingit, non est necesse aliquid rei illi addere, sed se ipso est volitio eorum liberè volendo, & se determinando. Et hæc ratione dicunt autores, hoc quod est Deum attingere per suum velle talia obiecta, tamen addere actum diuino relationem rationis: non quia Deus constituitur actu volens talia obiecta per relationem rationis; sed quia in ipso Deo nullam addit habitudinem realem, nec predicamentalem, nec transcendentalem, sed eminentiori modo illa attingit, quem modum nos explicare non possumus nisi per relationem rationis.

XLI. Tandem hoc confirmari, & declarari potest ex comparatione inter libertatem creatam, & increatam. Libertas, n. creata est potentialis: increata vero est summe actualis; & ideo illa est per modum potentie actiue simul & receptive: hæc vero est per modum purissimi actus: ex quo nascitur inter eas proportionalis quedam convenientia, quæ absoluta, & summa quadam dissimilitudine ac differentia. Proprium consistit in hoc, quod sicut libera facultas creata, quæ actiua est, vt se determinet ad hunc actum potius quàm ad alium agendum, non indiget alio determinante actiue, sed ipsa actiue accommodat suam vim ad hunc actum potius quàm ad alium: ita libera facultas seu potius actualis increata, non indiget alio formaliter determinante, & quasi actuato vt se (se quasi hęc act) vt sic loquar) ad hoc obiectum potius quàm ad aliud, sed se ipsa id præstat. Est tamen differentia manifesta: quod facultas creata in qua est formalis libertas, quia est ratio in potentia seu actu primo, indiget aliquo ad dito per modum actus secundi, quo formaliter determinetur; entitas autem libera Dei, quia non est potentia, sed actus purus, non indiget addito aliquo reali vt ad obiectum terminetur, sed se ipsa formaliter id præstat. Ratio autem huius differentie non est alia, nisi summa actualitas diuini velle, & infinita eius perfectio, ratione cuius in se præhabet quid quid ad omnem actualitatem volendi necessarium esse potest. Vnde tota illa perfectio, quæ addi singitur per illud liberum ac reale additum, in ipsamet infinita perfectione actuali simè continetur, seclusa tamen quadam imperfectione: non illud additum quod singitur, tale esse vt necessitate quadam coniugatur voluntati diuinæ obiecto creato, postquam, scilicet intelligitur illi voluntati adiunctum esse illud additum: At vero infinita illa perfectio diuini actus nulli obiecto creato necessario coniugitur, sed ad illud se ipsa terminari potest cùm indifferens, & dominum non supra se ipsum, sed supra obiectum.

Corollaria ex præcedenti resolutione.

XLI. **EX** quo intelligitur, aliter dici liberum amorem Dei quàm dicitur amor creaturæ: hic enim

A dicitur liber quantum ad esse, non vero quantum ad terminari tali modo ad tale obiectum (loquor de amore, non vt cogitatione abstrahatur in eorum, hic n. indifferens est vt ad hoc velle illud obiectum terminetur, quæ magis est indifferentia generis, quàm libertas, sed loquor de actu amoris, vt realiter existente in particulari) hic ergo dicitur liber quoad esse, quia ita est à sua causa, vt ex vi eius possit non esse, non est autem liber quoad terminari, quia si est, necessario terminatur ad tale obiectum, tali entitati actus adæquatæ. At vero diuinus amor est liber non quoad esse: sed quoad terminari respectu creaturæ. Nam ille amor suam totam entitatem & perfectionem, necessario est, neque in hoc potest habere indifferenciam, quia esset magna imperfectio, tamen in terminari habet indifferenciam, non quidem respectu primari obiecti, quod est ipemet velle diuina essentia, quia necesse est vt ad aliquod obiectum necessario terminetur, ad illud scilicet eum quo habet inuicem, & necessariam connexionem, vel potius unitatem; sed indifferenciam habet respectu secundariorum obiectorum, cum quibus non habet necessariam connexionem, neque ab illis illo modo pendet.

B Secundo intelligitur ex dictis, quia sit emines, & excellens modus libertatis diuinæ: quàmque ab eo imperfectio sine mouis, vt vel ob hanc solam causam hoc modum sentendi ad diuinam voluntate præferendus sit eorum, etiam si humanum captum excedat. Sic n. optimè intelligitur illud, propter quod tota hæc disputatio hoc loco inserta est, quomodo occasione libertatis nulla sit in Deo mutatio non solum sit esse suam realem durationem, verum etiam neque late suum diuerſa digna rationis in ipso nunc æternitatis. Quia licet in primo signo rationis intelligatur diuinum velle vnde dicitur ens ad hoc vel illud obiectum creatum, in alio vero signo vt terminatum ad hoc obiectum, tamen nullam hoc est vmbra mutationis, quia nullum est velle quod realis additionis, sed formalis terminationis per se ipsum, nouo tamen respectu rationis inde resultante. Deinde intelligitur optimè e quo modo diuina libertas sit abſque, vlla potentialitate. Vnde etiam dicitur Deus posse velle, & non velle, illud posse non dicit potentiam actiua, vel passiuam, sed dicit solum indifferenciam eisdem actus vt ad hoc obiectum terminetur, vel non terminetur. Quod iuxta secundam suam vix explicari potest sine potentia tate passiuam, & actiua in se ipsam, vt supra explicatum est. Necesse est n. fateantur voluntatem diuinam per modum actus primi esse indifferentem ad perfectionem liberam: vel ergo determinatur ad habendam illam essentiam illam, & hoc est abſque dissimul, vel formaliter per se ipsam, & si nã dicant in eandem fere difficultate incidit, quare id nos melius diuini respectu ipsius obiecti, cui immediate est talis actus suo modo coniungitur per se ipsum formaliter abſque illo imperfecto addito.

D Sedenique intelligitur optimè in libertate diuina distinctio, & oppositio actuum suorum, sine vlla reali contrarietate, vel distinctioe qua nimirum idem est omni actus suum rem, quod sine vlla additione ad vana terminantur; & sic ratione distinguuntur: & prout terminatur ad hoc vt aliqua res sit, dicitur amor aut volitio; prout vero terminatur ad non esse talis rei, dicitur nolitio eisdem rei, & metaphorice odium, non inimicitia.

XXX

XL II

XXX

XLIII